

تأملی بر قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران

روح اله احمدی

انتشارات صداقت

سال ۱۳۹۳

سرشناسه	:: روح اله احمدی،
عنوان و نام پدیدآور	:: تأملی بر قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران
مشخصات نشر	روح اله احمدی.
مشخصات ظاهری	:: تهران: انتشارات صداقت، ۱۳۹۳.
شابک	:: ۲۱۰ ص.
وضعیت فهرست نویسی	:: ۷-۹۵-۶۴۰۵-۶۰۰-۹۷۸
موضوع	:: فیبا
موضوع	:: ایران. ریاست جمهوری -- انتخابات -- قوانین و مقررات
موضوع	:: روسای جمهور -- ایران -- انتخابات
موضوع	:: روسای جمهور -- انتخابات -- مطالعات تطبیقی
موضوع	:: دموکراسی
موضوع	:: انتخابات
رده بندی کنگره	:: ۱۳۹۳ ۲۷ الف آ۵ / ۱۷۸۹ JQ
رده بندی دیویی	:: ۳۲۴/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:: ۳۴۹۲۱۷۰

انتشارات صداقت

آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۱۲ فروردین، واحد ۶

نام کتاب	: تأملی بر قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران
مؤلف	: روح اله احمدی
طراحی جلد	: علی حسن نژاد
صفحه آرایشی	: علی حسن نژاد
سال چاپ	: ۱۳۹۳
نوبت چاپ	: اول
چاپ	: صداقت
صحافی	: صداقت
قیمت	: ۱۵۰۰۰ تومان
شابک	: ۷-۹۵-۶۴۰۵-۶۰۰-۹۷۸

هرگونه اقتباس، کپی، چاپ و تکثیر از این اثر، ممنوع و به موجب بنده ماده ۲ قانون حمایت از مولفان و مصنفان پیگرد قانونی دارد.

۱

مقدمه

فصل اول: چارچوب نظری

۵

۱- کارکردگرایی ساختاری

۱۸

۲- مبادله

۲۴

۳- انتخاب عاقلانه (محاسبه منافع رای دهنده)

۱۹

۴- رویکرد روانی سیاسی تحلیل رفتار انتخاباتی مکتب مطالعاتی شیکاگو

۲۹

۵- شناخت طرحواره افراد از نظام سیاسی و عناصر آن

۳۰

۶- نقد ارزیابی نظریه های مربوط به انتخابات

۳۲

مدل عام توضیحی تحلیلی آسیب شناسی قانون انتخابات

۳۳

مدل خاص توضیحی تحلیلی آسیب شناسی قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی

فصل دوم: دموکراسی به مثابه الزامات جمهوریت

۳۷

بخش اول: دموکراسی

۳۷

۱- تاریخچه دموکراسی

۳۷

۲- ظهور دموکراسی

۳۸

۳- مفهوم دموکراسی

۴۰

۴- اصول دموکراسی

۴۲

۵- اشکال دموکراسی

۴۶

۶- دموکراسی از منظر نقد

۴۹

بخش دوم: انتخابات

۴۹

۱- فلسفه انتخابات

۵۰

۲- تاریخچه انتخابات

۵۴

۳- شرایط انتخابات آزاد و منصفانه

۵۷

۴- انتخابات از نگاه اسلام

۵۸

۵- تحزب در اسلام

فصل سوم: واکاوی قانون انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران

- ۱- پیشینه انتخابات در ایران
۱-۱- قبل از پیروزی انقلاب اسلامی (اولین مجلس موقتی)
۱-۲- پس از پیروزی انقلاب (اولین انتخابات)
۲- جایگاه انتخابات و رأی مردم در جمهوری اسلامی ایران
۳- جایگاه انتخابات در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۴- مفاهیم مورد استفاده در قانون انتخابات ریاست جمهوری
۴-۱- حوزه انتخابیه
۴-۲- انتخاب کننده یا رأی دهنده
۴-۳- انتخاب شونده
۴-۴- نامزد انتخاباتی
۴-۵- نظامی انتخاباتی
۵- تغییرات قوانین و نظامهای انتخاباتی
۶- جدول سوابق برگزاری انتخابات ریاست جمهوری

فصل چهارم: مطالعه تطبیقی قانون انتخابات ایران با سایر کشورها

- ۱- نگاهی کلی به قوانین انتخاباتی چند کشور
۱-۱- نظام انتخاباتی در انگلستان
۱-۲- نگاهی به نظام انتخاباتی در فرانسه
۱-۳- نگاهی به نظام انتخاباتی در ایتالیا
۱-۴- نگاهی به نظام انتخاباتی در آمریکا
۱-۵- نگاهی به نظام انتخاباتی در چین
۱-۶- نگاهی به نظام انتخاباتی هند
۱-۷- نگاهی به نظام انتخاباتی ژاپن
۱-۸- نظام انتخاباتی ترکیه
۱-۹- نظام انتخاباتی مالزی
۱-۱۰- نظام انتخاباتی آلمان
۱-۱۱- نگاهی به نظام انتخاباتی کشورهای عربی خاورمیانه
۲- مقایسه نهادهای نظارتی بر انتخابات در ایران و برخی کشورها
۳- مراجع اعمال نظارت بر انتخابات در دیگر کشورها
۳-۱- دادگاه قانون اساسی (نهادی قضایی)
۳-۲- شورای قانون اساسی (نهادی اجرایی)
۳-۳- نظارت توسط خود مجلس (نهادی تقنینی)
۳-۴- وزارت کشور

- ۱۶۸ ۳-۵- شورای عالی انتخابات
- ۱۷۲ ۴- مقایسه‌ی عملکرد این نهادها با شورای نگهبان قانون اساسی
- ۱۷۳ ۵- قدرت ابطال نمایندگی یا ابطال انتخابات
- ۱۷۳ ۶- عدم پاسخ‌گویی مرجع نظارتی به هیچ نهادی در مورد تصمیم‌انحادی
- ۱۷۳ ۷- عام و فراگیر بودن نظارت (از ابتدای انتخابات تا پایان آن)
- ۱۷۴ ۸- شرایط رأی دهندگان؛ تابعیت و سن
- ۱۷۵ ۹- صلاحیت و ثبت نام کاندیداها در نظام انتخاباتی کشورهای مختلف
- ۱۷۵ ۹-۱- انگلیس
- ۱۷۶ ۹-۲- فرانسه
- ۱۷۸ ۹-۳- آمریکا
- ۱۷۹ ۹-۴- هندوستان
- ۱۸۰ ۹-۵- ارمنستان
- ۱۸۱ ۹-۶- ژاپن
- ۱۸۱ ۹-۷- هلند
- ۱۸۲ ۹-۸- آریقای جنوبی
- ۱۸۲ ۹-۹- کویت
- ۱۸۲ ۹-۱۰- میانمار (برما)
- ۱۸۲ ۹-۱۱- نامیبیا
- ۱۸۲ ۹-۱۲- تووالو
- ۱۸۲ ۹-۱۳- اروگوئه
- ۱۸۳ ۹-۱۴- زیمبابوه
- ۱۸۳ ۹-۱۵- رومانی
- ۱۸۳ ۹-۱۶- توگو
- ۱۸۴ ۱۰- جدول مقایسه‌ی ای تعدادی روش‌های کنترل و تنبیه کاندیداها
- ۱۸۵ ۱۱- مطالعه تطبیقی تبلیغات در انتخابات

فصل پنجم: آسیب‌شناسی قانون انتخابات ریاست جمهوری

- ۱۸۷ ۱- آسیب‌ها از بعد تغییرات مکرر قانون انتخابات ریاست جمهوری
- ۱۸۸ ۲- فقدان نظام انتخاباتی بومی در قانون
- ۱۸۹ ۲-۱- محاسن و معایب نظامهای انتخاباتی
- ۱۸۹ ۲-۱-۱- نظام انتخاباتی اکثریتی و گونه‌های مختلف آن
- ۱۹۲ ۲-۱-۲- مزایا و معایب نظام اکثریتی
- ۱۹۳ ۲-۲- نظام انتخاباتی تناسبی
- ۱۹۴ ۲-۲-۱- مزایا و معایب نظام انتخاباتی تناسبی

- ۱۹۵ ۲-۳- نظام انتخاباتی مختلط
- ۱۹۷ ۳- آسیب های ناشی از نظارت
- ۱۹۹ ۴- آسیب های ناشی از اجرای انتخابات
- ۲۰۲ ۵- آسیب های معطوف به تبلیغات انتخاباتی
- ۲۰۳ ۶- آسیب های ناشی از شرایط رأی دهندگان؛ تابعیت و سن
- ۲۰۴ ۷- پیشنهادات
- ۲۰۴ ۷-۱- در حوزه اجرا
- ۲۰۴ ۷-۲- در حوزه نظارت
- ۲۰۵ ۷-۳- در حوزه تبلیغات
- ۲۰۵ ۷-۴- امکان پیگیری شعارهای تبلیغاتی
- ۲۰۶ منابع و مآخذ

مقدمه

پذیرش الگوی انتخابات به عنوان شیوه اداره امور کشور مانند هر الگوی دیگر، نیازمند لوازم و الزامات، سازوکار، شیوه عمل و نهادهای مجری، ناظر و داور است. حق رای و انتخاب از حقوقی است که سند حقانیت آن، از سوی خداوند در آیه ۳۱ سوره انسان مورد تاکید قرار گرفته است.

برگزاری انتخابات به عنوان ابزار تحقق مردم سالاری دینی از اهمیت ویژه ای برخوردار است چراکه امکان حضور مستقیم مردم در تصمیم گیری های مهم و فوری کشور وجود دارد بنابراین مردم با تفویض این حق به منتخبان و برپا کردن آنها برای اقدار به رفیع و صحیح توسط کارگزاران باز می گذارند. در این است که در ریاست جمهوری ایران دوره و گستره در برگیری مسائل، مهمترین انتخاب کشور تلقی می شود و البته برگزاری آن نیز باید در شرایطی صورت پذیرد که مورد تأیید همگان قرار گیرد، بنابراین قانون انتخابات به عنوان دستورالعملی که جریات برگزاری انتخابات را (چه قبل از شروع و چه در زمان شمارش آراء) تنظیم و زمان تبدیل آرا به کرسی ها) مشخص می کند از اهمیت بسزایی برخوردار است. افزایش کارایی این قانون برای کشور بسیار مؤثر و ثمر خواهد بود که صورت پذیرد. هزینه های غیرلزام برای نظام باعث پیشگیری از بحال تنشهای اجتماعی می گردد در این نوشتار سعی شده است تا در حدامکان در این مسیر حرکت شود.